

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-ovo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 15.

V Ljubljani, 1. avgusta 1884. l.

XXIV. leto.

Izboljšanje društvenega stanja po večjem blagočestji (pijeteti).

(Franjo Gabršek.)

(D a l j e.)

Ta ljubezen izvira sicer že iz prirode človeške, jednako samoljubju, le da je plemeniteja, občni blažesti služeča in torej podloga društvenemu mišljenju. Nagib družljivosti nikakor ne sme zatreti nagiba samoljubja, marveč more ga le podrediti boljšemu nagibu. To se stori na ta način, da se vzbuja v otrokih že na vse zgodaj čut za blagost bližnjih s pomočjo živobojnih, ne pretiranih opisov, pripovedek v blagem dejanji i. t. d. Na ta način vzgojil se bode lep in dolžen čut za družinsko življenje. Ker pa le iz malega raste veliko, zato se je tudi tukaj treba ozirati na krog, v katerem naj se otrok s prva suče. Dotika s preveliko množino ljudi škoduje značaju, kajti čut se ne more ogrevati na različnih vplivih, ne more se uglobiti v mišljenje premnogih ljudi. Ljubezen in spoštovanje do ljudi vzraste najkrepkejšo v ozkem krogu starišev in vzgojiteljev, bratov in sester, sorodnikov, poslov in sošolcev. Te osebe otrok najprej izpoznavajo in torej najprej ljubi, te osebe najprej in najmočneje vplivajo s svojo razumnostjo in vrlino, s svojimi zaslugami in s svojo dobrotljivostjo na otroško blagočestje. Otrok se uči za razne dobre teme osobam hvaležen biti; uči se postrežljivim biti; vzgojuje se k sočutju in k spravljivosti, k ponižnosti in poštenosti, k pravičnosti in odkritosrčnosti, k ljubezni do resnice, k spoštovanju imetka, pravice, potreb, želj in vrlin drugih. Takov otrok je pripravljen za druge se žrtvovati, drugim svoje borne moči posvetiti, drugim koristiti. Kmalu pa se razširi tudi ta ožji krog njegovega npravstveno-blagočestnega delovanja; otrok se začne pri vsaki priliki tudi proti drugim izven ožjega kroga stoječim osobam ljubeznjivo in spoštljivo vesti; čuvstvo ljubezni do bližnjega se izpremeni v ljubezen do domovine, do človeštva. Vse to pa omogoči, da se društvene razmere izboljšajo, da se spoštujejo božje in človeške naredbe. Ako dokažemo večjim gojencem, kako raznovrstna je vzajemna odvisnost, kako velika je naša dolžnost, za blagost drugim skrbeti, tedaj se bode njih srce odprlo blagim žarkom blagočestja do bližnjih in daljnih, do ubogih in bogatih; izpoznali bodo notranjo vrednost ljudi, spoštovali bodo človeštvo v pojedincih. To splošno mišljenje je treba torej vselej tako izobraževati, da se pred vsem nanaša na posamezne, določene, najbližje predmete, potem še-le na oddaljene. Učencu pa treba tudi prilike ponujati, da to mišljenje v dejanji izvršuje, ker le s tem oslabi se v njem samoljubje in sebičnost, kot največja zapreka blagočestju.

Kako pa je v resnici s to ljubeznijo mej ogromno večino prebivalstva? Nižjim in višjim, ubožnim in premožnim, vsem manjka te ljubezni v obili meri; najbolj pa se po-

greša pri delavskem stanu. V tej zadevi se ljudska šola že od nekdanj trudi, boljše nazore o človekoljubju v otroška srca vcepiti, kajti poučuje krščanski nauk, nauk ljubezni, in v vsem šolskem življenju veje ta duh. Stari psihologi so mislili in njih privrženci še mislijo, da se more tudi krepost tako učiti in v dušo vsajati, kot se podajajo vednosti o zgodovini, o zemljepisju in o drugih vedah; kdor ima jasne pojme o marljivosti, štedljivosti, čistosti i. t. d., ta je že blizu tega, da si te kreposti tudi prisvoji; ljudska šola izpolnjuje torej gledé vzgoje k človekoljubju že svojo dolžnost, ako razlaga zapovedi krščanske, ki se nanašajo na to ljubezen, ako jih otrokom vcepi v glavo ter jim njih blagonosne posledke dovoljno razjasni. Ta misel vendar ni povsem prava, kajti kreposti ne izhajajo iz pojmov ali iz vnanjih predpisov, marveč iz notranjih nagibov; vrhu tega ne spremljajo kreposti vselej dotičnih pojmov in predpisov. Pri razvoju umstvenega življenja govorimo mnogo o nazoru, kateri ima v resnici največ veljave kot podloga, na kateri se razvija tako življenje. A nazor nima svoje vrednosti le za umstveno, temveč tudi za npravstveno - blagočestno življenje. Domača hiša se na ta neposredni nazor skoraj vedno ozira, kajti njej manjka časa in spretnosti, da bi na dolgo in široko razlagala človekoljubje. Tudi šola ima taka nazorna sredstva na razpolago, se vé da ne v toliki meri, kot dom s svojim raznoličnim življenjem. Tù je pred vsem učitelj sam kot tako nazorno sredstvo. Njegovo srce bodi ljubezni polno, v njegovem obnašanju in delovanju naj se kaže ljubezen do otrok. Pri tem ni treba otrokom na dolgo in široko razkladati, kako jih ljubi; ne, otroško srce je jako občutljivo, učiteljevo ljubezen izpozna takoj. Iz ljubezni do starišev, do učitelja in do drugih bližnjih vzraste v otroških srcih ljubezen do drugih ljudi; na tej podlogi pa se razvije, kakor rečeno, ljubezen do najvišjega bitja, do Boga; otroško srce postane pobožno in vzprejemljivo za vse, kar je dobrega in plemenitega.

Z ljubeznijo raste v otroških srcih vzajemno tudi spoštovanje. Zato moremo smatrati to spoštovanje kot podlogo vsakemu nadaljnemu blagočestju. A motili bi se, ko bi mislili, da naj edino le verouk vnemlje v otroških srcih nabožno - blagočestno mišljenje. Tudi drugi predmeti, kot jezikov uk, zgodovina, zemljepisje, prirodoslovje, prirodopisje, petje i. t. d., morejo v tej zadevi mnogo dobrega učiniti. Tako vzgojujemo otroke k blagočestju, ako jim najboljše slovstvene proizvode razlagamo in iz njih nabožne nagibe z notranjim prepričanjem poudarjamo, ako pri zgodovinskem ali zemljepisnem pouku božjo previdnost prav razjasnimo, ako v prirodoslovju otroka izpodbujamo, da izpozna v delih stvarjenja stvarnika in njegovo modrost. Vzlasti pa hrani zgodovina bogat zaklad za npravstveno oživljanje mladine in za utrjevanje, razvijanje in utemeljevanje nabožnega in blagočestnega mišljenja.

Poleg tega neposrednje na nabožno mišljenje vplivajočega pouka, more pa šola še posrednje z raznimi predmeti na to delovati, in sicer s tem, da gojí dobrohotno mišljenje, katero je prestopnja blagočestja. Največ bi se tù doseglo z neposrednjim živim nazorom, ker ima ta prednost živahnosti, ali takevega nam ravno tù najčešče nadostaje, zato posežemo po nadomestilnem sredstvu, kakeršno nam podajajo podobe. Ali tudi te ne služijo vselej našemu namenu, niti nimajo one svežesti, mikalnosti in natančnosti, kot predmet sam, vendar imajo mnogo več zanimljivega in izpodbudnega v sebi, kot samo opisovalna beseda. Še češče posežemo po pripovedkah, katere imajo to prednost, da se čud delujočim osobam bolje približa in da na blagočestje bolj vplivajo.

Razven verouka in razven raznih predmetov podaje pa šola še dosta drugih prilik, ob katerih je móci otroke ne le za vse dobro, lepo in plemenito vnemati, marveč njih srca tudi k pobožnosti navajati, v nabožnem mišljenju jih utrjevati in s tem k blagočestju vzgojati. Takim prilikam prištevamo razne verske vaje, katerih se otroci vkupno udeležujejo, bodi si pri molitvi pred šolo in po šoli, bodi si v cerkvi ali drugod. Hočemo li, da bodo

te vaje v otroških srcih oživljale pobožni čut, tedaj se morajo vršiti dostojno, blagonravno in z notranjo toploto. Vrh tega uporabi naj se vsaka prilika, bodi si slovesnost ali kak velik dogodek, da se vpliva v blagočestnem obziru na vzpremenljivo otroško srce.

Ako hočemo otroke bogaboječe vzgojiti, gledati nam je, da smo tudi sami taki, in da nikdar ne razderemo žive vere otroške z neslanimi in predrznimi besedami. S tem se blagočestju več škoduje, kakor marsikako zanemarjanje v to pripravnih predmetov, kajti vzgled učiteljev je najvažnejše vzgojno sredstvo. Zato pa učitelj, kateremu je blagočestje otrok na mari, ne bode dopuščal, da bi otroci na nespodoben način govorili o Bogu in o božjih rečéh. Pri vsej tej skrbi za razvoj pobožnega čuta pa vendar ne bodemo dopustili svetohlinstva niti samo one vnanje pobožnosti in bogaboječnosti, pri kateri ostane srce prazno in nečutljivo. (Dalje prih.)

Knjiga Slovénka

v

XVIII. veku.

XVIII. Anton Conti, Carn. in Cathedrali Labaci Beneficiatus libellum germanicum de perpetua adoratione Ss. Sacramenti Labaci 1773, procusum jussu Episcopi in Carniolicum vertit:

a) Bukuvce tega uselej terpeočega molenja tega presvetega Sakramenta tega Oltarja; K' pridnemu špoganju tehsteh, katiri k' tegaistega Bratoušene šlišjo. Narveč dejl vunusete inu iz eneh Francozkeh Bukuvc, katire se Podučenje inu Molitve imenujejo, na nemšku, inu iz tega na vikše povelle na Kraynsku prestavlene. Pregledane inu pobulšane. V' Lublani se najdejo per M. Prompergerju. 1773. 12°. 47. Utisnene per J. F. Egerju. — „Bukuvce teh Molituv, z' katirem se Bratje, inu Sestre v' tem času njuh molituvne ure poslužet znajo . . — Use k gorečemu častitvanju tega presv. Sakramenta . . Kader edn to postavo tega Moyzesa prelome, ta more brez usega usmilenja . . . umreti; kolkajn ojustrejše strafengo, mejnte vi, bode taiste zaslužu, katire Syna Bošnjiga z' nogami tepta, inu to kry tega testamenta za načisto deržy, skuz katiro je on posvečen? Na Hebrearje 19. postave 28. inu 29. zamerkvanju (str. 47).“ — Curavit etiam secundam et emendatiorem editionem:

b) Sveta Voiska . . P. Lorenca Scupuli . . Iz laške v' to Kraynsko spraho skerbnu, inu zvestu prestavlenu skuzi enga Mašneka Petrinarja iz gorenske kraynske strani, inu k' duhovnemu nucu tem Krayncam na dan dane v' leitu 1747. zdej pak pobulšane, inu k drugemu malu vtisnene. V Lublani . . per A. Clemens, Bukvavezicu. 1783. 8. 246. Stiskane per Ign. Al. Kleinmayerju. — „Predgovor. Kar vi lubi moji Kraynci, inu Slovenci v' letih bukvicah bodite brali, letu je nekedej vučil, inu spissal v' laški sprahi ta vučeni, inu za niega brumnosti volo imenitni Mašnek Lorenc Scupuli ordna svetiga Cajetana . . Po niegovi smerti so . . one v' usse sorte sprahre preložene, inu prestaulene. De bi tedej ti ludje, katiri samu kraynsko, ali slovensko spraho zastopjo, inu znajo, se mogli letih prou nucnih, v' teh bukvicah zapopadeneh naukou skuz branje, ali posluhanje k' izveličanju nieh duš deiležni sturiti, se je ta muja perložila te bukvice v' to Kraynsko, okuli Lublane navadno spraho skerbnu preložiti itd. (Prim. str. 17).“ — Item novissimam editionem

c) Thomaža Kempenzarja Bukve, V' katirih je zapopadenu tu podvučenje, koku en sledne, bodi kakeršnega stanu oče, ima, inu zamore po Kristusovimu navuku, inu življenju svoje življenje peltati, vižati, rovnati, inu za Kristusam hoditi. V' to Kraynsko

špraho skerbnu, inu zvestu prestavlene skuzi dva Mašneka Petrinarja, inu Fajmoštra iz gorenske Krajnske strany, inu k duhovnemu nucu tem krajncam na dan dane v' lejtu 1745. Zdej pak pobulšane, inu k' tretjemu na svitlu dane. V' Lublani se najdejo per Marii Anni Raab. 1799. 8. str. 351. Stiskane per J. Fr. Egerju. — „V. Poglavitne Dejl. Od branja svetega Pisma. V sveteh pisaneh bukvah se ima resnica, inu nekar ta modra zgovornost iskati. Tu svetu pismu se ima z' taistem duham brati, z' katirem je sturjenu . . . Na uprašej, kdu je letu djal, temuč kar je tukej govorjenu, letu se ti k' sercu jemlí (Prim. str. 16. 17. — Bibl. Carn. 14. — Šaf. 25. 133. 142).“

XIX. Gašper Rupnik, po rodu Štajarec, župnik pri Novi Cirkvi zunaj Celja, naposled v Vojniku (Hochenegg), je poslovenil:

1) Ta Christusovimu Terpleinu posvečeni Post, za sakdansku premišluvaine Christusoviga terpleina, inu tudi za naprei braine tem ludem z Latinskiga na Slovensku prestaulen na čast Christusoviga terpleina, inu smerti h' eni maiheni pomoči za tu naloženu naprei braine duhouskiga premišluvaina tem ludem inu h' dobrimu tem dušam od visoku častitiga Casparja Ruppnick, Feimeštra iz Commissarie Nove Cirkve zvunei Cella. Labaci. Impensis Mich. Promberger, A. 1773. 8. 550.

Predgovor na te dobrovolne brauce leteh bukvic. — Zraunu veliku drugih dobrih, svetih, inu vse hvale vreidnih rečy, katire je naš gnadlivi, za tu izveličeine tih duš nar skerbniši Goriški Firšt, inu viši Pastir nam nemu podložnim mainšim Pastirjam h' eni dobri vižarnosti teh oučic negove velike Škofije naročiu, inu zapovedou, je tudi tu, de mormo mi našim nam čez danim oučicam vsaku lejtu try dny ob pred- inu popoudanskimu času h' enimu duhouskimu premišluvainu kei takšniga duhouskiga naprei brati, katiru eno veči moč ima tiste od grehu odverniti, inu na dobro perpelati. —

Na tu so meni h' rokam peršle te od tega časty vredniga Patra Gabriela Hevenesia z' tovarstva Jezusoviga latinsku popisane Bukvice imenuvane: Ta Christusovimu Terpleinu posvečeni Post, katire so ble v' nemškimu Gracu tem bratam te Bratoušne Marie od Angela počešene v' temu leitu 1755. za novu leitu dane. Resničnu ene vse hvale vreidne Bukvice! . . . Letu, inu več drugiga, katiru je od tega velikiga dobička premišluvaina Christusoviga terpleina per teh svetih, inu brumnih Vučenikah popisanu, je meni tu peru v roko podalu, de sem v tem leitu 1761. začeu lete Bukvice z' latinskiga na slovensku prestaulati, inu tem ludem h' enimu trydanskimu duhouskimu premišluvainu naprei brati . . . taku sem tiste od časa do časa prestaulou, inu cele prestavu . . . — Z tem perserčnim vošeinam ostanem vaš

Stanovitni Perjateu, inu Slushaunik

Caspar Ruppnick.

Na primer bodi iz prvega „premišluvaina“: I. Lubeznive duše! tu terpleine našiga Gospuda Jezusa Christusa v našimu spominu ponoviti, inu tistu brumnu premisliti nas ta žalostni čas tega svetiga posta vabi; nas ti sveti Vučeniki budijo; nas ta brumnost syli, nas ta hvaležnost pergaina; nas tu dobro za naše duše pergovarja, inu ta nar veči spodobnost kliče. Inu lubeznive duše! kaj dela naša vola? kie se gori deržy naš spomin? oben dan na preteče, debi se mi v tistimu veliku ur, inu časa nikar samu v praznih, inu navreidnih, ampak morebiti tudi v škodlivih, inu grešnih mislih gor na deržalli, inu toku veliku časa zanikernu, inu grešnu na zgubili. Ali ni veliku spodobniši, debi mi Christusovu terpleine, katiru je nam perneslu našu odrešeine, inu perparulu našu izveličeine, premislili? ali mi tistu za navreidniši spoznamo, koker te posvetne rečy? ali je nam našu odrešeine naperjetniši, koker druge prazne skerby? ali Christus naš Odrešenik per nas taku malu vela, debi mi na nega, inu negovu britku terpleine zmisliti se vreidni na sturili? Timu malerju Apelles ni oben dan prazen preteku, de bi on na

biu svojo roko h svoji malariji perstaviu, inu per tisti kulker tulkulker skerbnu zmalou, inu skuz to skerb inu pridnost je on svoji malarij, inu sam sebi en večni spomin, inu hvalo perpraviu: Mi pa, v katirih bi mogu Christus z svojim terpleinam skuz enu žalostnu pre-mišlvanie zmalan, inu našu ime v ti Nebeški večnosti zapissanu biti, očmo na Christusa, na negovu terpleine, inu na našu odrešine pozabiti? bodi deleč od nas ena taku velika vtraglivost za ta duhouski dobiček naših duš! ampak, aku je v naših sercah še ena sama iskra Božje Lubezni, iuu v naših persah le ena senca te hvaležnosti pruti našimu Odrešeniku, napustimo oben dan tiga svetiga posta preteči, de bi mi na našiga za volo nas križaniga Christusa naše oči na obrnili, skuz leta pogled naš spomin h pre-mišlvainu teh skriunosti negoviga britkiga terpleina na zbudili, našo pamet h svetim misslam na vzdignili, inu v naši voli enu brumnu obžaluvaine na vžgali itd. . .

„Von Hasl's Buch (L. 1770 str. 39—41) scheint Rupnik keine Kenntniss gehabt zu haben . . . Dem P. Marcus sagte auch diese Arbeit nicht recht zu (Šaf. 124).“ — „Est P. Hevenesi Quadragesima sancta. Lege et vide, num P. Hevenesi emendaverit: vel dehonestaverit? (Bibl. Carn. 47).“

2. Peisme Od Keršanskiga vuka po versti tega Katechisma, katiri je na povelu Cesarske Svetlusti na dežele vun poslan zraunu eniga Perdauka teh Peisem per sv. Maši, inu Žegnu. Od Gasparia Ruppnika Faimaštra v' oiniku. Se neide v Cellu per novem Bukvarju Fr. J. Jenko. Lublani, skus Ign. Kleimajerju, 1784. 8. 58. — Peisem 1. Kar en Kristian h' izveličeinu potrebnu veidet more; 2. Kai že en Katholški Kristian vervat more: de Duša na vmerje, to potrebno te gnade Božie, inu to doužnost z' tisto delat; 3. Od spoznave te Apostolske viere; 4. Ta Molitu tega Gospuda; 5. Tu Angelsku Češine; 6. Te dve Zapovedi te Lubezni itd. . . . 36.

Te Deum laudamus.

O Bog! my hvalimo te,
No za Gospoda spoznamo,
Zemla tebi nagne se,
Tuđi my vsi hvalo damo.
Kokar si od vekumei
Tak ostaneš vekumei . . !

Vsmili se o večni Bog!
Vsmili se čez naše Reve,
Reiši nas z' naših nadlog,
Nas boge otroke Eve,
Zavupeine našu si,
Per tebi smo žiher vsi.

XX. Maksimilijan Redeskini (Radefkini) Labacens. Presbyter saecularis, in Cathedrali S. Nicolai Ecclesia p. t. Levita et Curatus tacito suo nomine imprimi fecit:

a) Podvučetine, inu Molitve za vsakteriga iz Bukvic imenuvanih Exercitia S. očeta Ignatia. U Lublani, Per J. Fr. Egerjo l. 1768. 12. 84. — Excerpta ex libro P. Bassar (Bibl. Carn. 43): „Od cil inu konca, h' katerimo je ta človek stvarjen. Gledeite, inu uzdignite gori vaše glave, koker debi otou reči: Rezgledeite se, inu spoznaite, de niste na sveit stvarjeni, debi vselei ta sveit uživali, temuč debi skuz bogaboječe žiulenie ta vam na prei postauleni cil, inu konc dosegli itd.“

b) Osem inu šestdeset sveteh Pesm, katire so na prošnje, inu poželenje več brumneh duš skerbnu skup zbrane, pobulšane, inu pogmirane, k' večje časte Božje, temu bližnemu pak k' duhovnemu troštu, inu podvučenju na svitlobo dane. V Lublani . . se najdejo per A. Raab, landšaftnimo bukvevezco. Lit. Eger. 1775. 8. 225. — Po geslu do Kološ. 3, 16 kaže se „Predgovor na use brumne inu andohtlive pevce, inu pevke (ps. 146): „Šlišite Kraynski Pevci, inu Pevke! koku vas David ta kronane Pevc k' petju vabe: koku vas k temu pergajna. On ima dober uržoh zatu. Kaj za en uržoh? med drugemi morebit' rajmno leta uržoh, z' katirega so lete Pesme v' lete buqve spisane ble: namreč de be se taiste salublene, gerde, od pregrešneh rečy (katireh S. Pavl. Efez. 5, 3. napusty nekar v' misle useti) skupzložene popevke, katire so eni dodusehmal dostikrat sami sebi, inu drugem k pohuišanju pejli, posehmal usem iz pote, inu iz glave spravele,

Pokaj be vam blu treba na poredne pesme misliti, ke se sam sveteh mankalu nabo? V teh buqvah imate vi pesm dovol . . Te Pesme pojete vi žihr . . ke so na koncu nekatereh bukuv viže teh Pesm postavlene, de bi tisti, katiri se na vižne čerke, ali note zastopejo, drugem te pesme po njih pravi viži naprej pejlili, dokler se njih nanauče itd. . . (Šaf. 79). — „Qui liber iteratis typis utcumque bona orthographia recusatus fuit. Notae, seu figurae cantus impressae sunt Viennae typ. Trattnerianis 1776 in 8. (Bibl. Carn. 45).“ Na razgled naj zadostuje prva in zadnja kitica:

Od Svete Trojice.

Zemla, nebu pomagej nam častiti
Boga edinega, Peršone tri hvalliti.
Boga edinega, Peršone tri hvalliti.
Svete! svete! svete! svete čez vse svete!
Bug Oča! Syn, inu svete Duh,
Tri Peršone, en sam Bug . . .

Do samega Jezusa.

. . . Ti me zdej vižej regirej,
Teb' dam čez dušo, telu:
S tvojo gnado me ocirej,
Vzemi me k sebi v nebu;
Tam gor očem tebe hvalliti:
S tabo se večnu veselliti
Le sam Jezus, le sam Jezus ima v sercu plac.

c) Kratka viža k' Bogu skuz znotrejne, inu zvunanje Molituvce se povzdigniti. Perveč v latinski sprahi popissane od Joanesa Bona, zdej v kraysko spraho prestavlene od Maximiliana Redeskina eniga Mašneka Petrinarja v' lublani na pervolenje vikše duhovne inu duželske Gosposke perveč vtisnene. V Lublani se najdejo per And. Clemens Bukvavezicu. Lit. Ig. Merk. 1789. 12. 269. — Predgovor: „Ta vsoku razsvetlen, inu zavol svoje brumnosti veliku prestimane svete Rimske cirkve Cardinal Joanes Bona iz cistercienzarskiga ordna je zravn drugih imenitnih bukvic tudi lete pričooče v' te latinski spraha na svitlu dal . . . On je lete molituvce iz svetiga Pisma, inu iz svetih cirkovnih Očakov skupej spissal, inu v lete trojje stani te človeške duše razdelil: perveč za ta stan te duše, katira se skuz pokura k Bogu perpravla. Drugeč za ta stan te duše, katira po sturjeni pokure že v brumnosti gorjemle. Inu tretjec za ta stan te duše, katira že k te popolnemasti hyti. Za vsakatire iz tyh stanov te duše je on nekatere rezdelenja napravil, inu slehernu rezdelenje je mnoge stivila, al verste postavil, inu razdelil, de bi se lete molituvce za tulkajn ložiše od zunej zamercale; scer kaj bi lete molituvce za ene neč donešle, kje bi se le v bukvicah vtisnene, ne pak tudi saj nekatere imele v spominu za sleherna perložnost, katira bi se znala permireti. Za te molituvce, katere so iz svetega Pisma vunvzete, se je iz latinskiga na kraysko prestavite tu nar imenitniši prestavljanje svetiga Pisma na pomuč vzelu.“

Živel je M. Redeskini v pokoju v Ljubljani, naposled v Velesovem, umrl 10. marc. 1814. l. — „Dieser Geistliche ist unter andern auch dadurch literarisch merkwürdig, weil er die Veranlassung der langen Orthographica in Kopitars Grammatik war. Er suchte nämlich die Orthographie jedes Wortes mittels der lateinischen Concordantia biblicorum aus der krainischen Uebersetzung zusammen. So wenig Grammatik besass er (Šaf. 25. 26).“

Slovstvena zgodovina v slovenski ljudski šoli.

(Piše **Gradimir.**)

(Dalje.)

Rodoljub Ledinski.

(Glej 37. berilno vajo: „Pot do kruha“.)

Rodoljub Ledinski, čegar pravo imé je Anton Žakelj, rodil se je v dan 14. okt. 1816. l. v Ledinah nad Idrijo na Kranjskem. Od rojstnega mu kraja „Ledine“ se izvaja njegovo pisateljsko imé „Ledinski“ (tako je namreč podpisaval svoje pesni, ker ni hotel,

da bi se njegovo imé precej izvedelo). Zvršivši ljudsko šolo, učil se je na latinskih šolah v Karlovcu (na Hrvatskem) in v Novem mestu (na Dolenjskem). Dognavši gimnazijo ide v bogoslovnico v Ljubljano ter je bil 1842. l. v mašnika posvečen. Po tem je služil kot duhovni pomočnik po različnih krajih naše domovine, naposled v Trnu nad Leskovcem, kjer je umrl v dan 26. aprila 1868. l.

Rodoljub Ledinski je bil nadarjen pesnik. Mnogo njegovih pesni je natisnjenih po različnih časopisih in knjigah slovenskih. Bolj poznane so pričujoče: „Pot do kruha“, „Pesen o sestri“ in „Mlada Breda“, národna pesen v Idrijskih hribih, katero je Ledinski nekoliko popravil. Zasluga mu gre tudi v tem, ker je nabiral ter priobčeval národne pesni. Rodoljub Ledinski je bil skromen mož; živel je bolj na tihem sam zá-se ter se marljivo ukvarjal s pesnikovanjem. Ker ni rad zahajal mej ljudi, niso ga nekateri marali, prezirali so ga in celó obrekovali. Istina je, da je bil Ledinski eden najboljših pesnikov svojega časa in da se mu godí krivica, ker ga še dandanes ne znamo njega zaslugam primerno čislati. Gledé rodoljubnosti in skromnosti, teh dveh lepih lastnosti, nam je Ledinski lahko v vzgled.

„Z v o n“.

(Glej 46. berilno vajo: „Lastovkam“.)

Prelepa ta pesen „Lastovkam“ je bila le-sim pretiskana iz „Zvona“. „Zvon“ je list, ki prinaša pesni, povesti, učenostne spise i. t. d. Začel je bil izhajati na Dunaji 1870. l. pod uredništvom Josipa Stritarja, tamošnjega c. kr. gimnazijalnega profesorja. Od 1881. l. naprej pa izhaja „Zvon“ v Ljubljani, kjer se je prekrstil v „Ljubljanski Zvon“, ki ga zdaj ureduje Fran Levec, c. kr. profesor v Ljubljani.

Ta lepoznanški list je neizmerno koristil našemu národu; pri njem so sodelovali in še sodelujejo najboljši slovenski pesniki in pisatelji. „Zvon“ je od nekdanj pisal prelepo čisto slovenščino ter je s prepričevalno besedo budil in učil. Zasluga tega lista je neminljiva.

G r i m m.

(Glej 49. berilno vajo: „Koliko stojí žrebé“.)

Ta basen je posneta po Grimmu, ki je bil sloveč jezikoznanec in nemški pisatelj.

Andrej Praprotnik.

(Glej 62. berilno vajo: „Na vrtu“.)

Andrej Praprotnik, zdaj voditelj I. mestni 5razr. deški ljudski šoli v Ljubljani, porodil se je v dan 9. novembra 1827. l. v Podbrezjah na Gorenjskem. V šolo je hodil najpred domá, kjer mu je bil prvi učitelj tamkajšnji župnik, slavni Fran Pirc, pozneje misijonar*) v Ameriki. Potem se je šolal v Šent-Juriju (pri Kranji) pri svojem strijcu, učitelju, v Kranji in v Ljubljani. Služboval je najpred v Kamni Gorici in v Škofji Loki na Gorenjskem, potem pa na Dobrovi pri Ljubljani, odkoder je prišel v Ljubljano k I. mestni ljudski šoli, kjer služi užé od 1. marcija 1858. l. Užé mlad je spisoval povestice in zlagal mladini pesnice, katere so bile natisnjene v tedánjih časopisih (v „Vedežu“, v „Šolskem Prijatelju“, v „Novicah“, v „Danici“ i. dr.). L. 1856. je izdal zbirko svojih tedánjih pesni pod naslovom: „Pesmi cerkvene in druge“. (Na prodaj pri H. Ničmanu v Ljubljani.) Osnoval je „Knjižnico slovenski mladini“ in dajal na svetlo „Darek pridni mladosti“ (tri zvezke lepih povestic in pesnic). Spisoval je „Slovenska Berila“. Pesnice: „Zjutraj“ (glej 3. berilno vajo), „Odide nam kmalu pomlad in polétje“ (glej 71. berilno vajo), „Pomlad mila odklenila svoj veseli nam je raj“ (glej 113. berilno,

*) Misijonar je učitelj kristijanske vere, navadno duhovnik, ki potuje mej nekristijanske národe, da ondi širi Kristov nauk. *Pis.*

vajo) so njegove ter prenešene iz prejšnjih beril. Priobčil je „Spisje“ in „Slovensko slovnico“ za ljudske šole. V novejšem času spisal je tudi „Slovenski Abecednik“, ki se užé tû pa tam prvenci po njem prav dobro učé. L. 1879. je „družba sv. Mohora“ izdala njegov „Slovenski spisovnik“, ki je svetovalec v vseh pisarskih opravilih. Užé pred 24. leti je jel izdajati „Učiteljskega Tovariša“ (list za šolo in dom), katerega po maloletnem prestanku še zdaj ureduje. Ta list kot prvi šolski list na Kranjskem, je slovenskemu šolstvu in učiteljstvu užé veliko koristil. Andreja Praprotnika spoštujemo kot pesnika (cerkvenih in drugih pesni), marljivega pisatelja in kot rodoljubnega detovodca slovenskega. Te zasluge je pripoznalo slovensko učiteljstvo, ko je lansko leto primerno slavilo petindvajsetletnico Praprotnikovega službovanja v Ljubljani. Njegove zasluge priznal pa je tudi naš presvetli cesar sam, podelivši mu zlati križ s krono za zasluge.

Anton Umek.

(Glej 63. berilno vajo: „Rožici“.)

Pesnik Anton Umek se je rodil 12. junija 1838. l. na Okiči (na Kranjskem). Šolal se je na gimnaziji v Ljubljani ter dognavši jo, šel je na vseučilišče, t. j. na visoke šole na Dunaj, kjer se je učil jezikoznanstva, ker je želel postati profesor v tej stroki. Izvršivši svoje učenje na visokih šolah pride za učitelja slovenskega jezika na gimnazijo v Celovec. A žalibog, ni mu bilo odločeno dolgo življenje; umrl je za plučno boleznijo v dan 15. junija 1871. l., še-le 33 let star.

Anton Umek se je užé zgodaj poskusil v pesnikovanji. Iz prva je priobčeval svoje pesni po nekaterih slovenskih časnikih z izmišljenim imenom „Okiški“, katero imé se izpeljuje od rojstnega mu kraja „Okiča“. Ko je 1858. l. umrl sloveči misijonar Ignacij Knoblehar, Abuna Soliman, iz srednje Afrike domov se povračujoč, razpisali so primerno darilo za najboljšo pesen, katera bi slavila rajnega misijonarja. Darilo dobí Anton Umek, takrat še dijak na Dunaji ter njegov slavospev priobči se v posebni knjigi z naslovom: „Abuna Soliman“. Tej knjigi, katera je delala mlademu pesniku Umeku vso čast, sledila je 1865. l. druga z naslovom: „Pesmi, zložil Anton Umek Okiški“. Poučne in dične Umekove pesnice opevajo po večem Boga in domovino. L. 1869. se je v Celovci rodil poučen list „Besednik“, kateremu je bil Anton Umek, takrat gimnazijalni učitelj, urednik. Anton Umek nam je podal tudi nekoliko poučnih spisov, in užé po njegovi smrti je prišla na svitlo: „Pavel in Virginija“, povest, katero je bil ranjki na slovenščino preložil. Da nam ga ni ugrabila takó zgodaj nemila smrt, gotovo bi nas bil plodoviti pesnik razveselil še z marsikakim lepim delom! (Dalje prih.)

Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika Iv. Lapajne-ta

o stanji šolstva v Novomeškem okraji 1884. l. z nasvétí, kako bi se omenjeno šolstvo boljšalo.

(Priobčil pri učiteljskem zborovanji v Novem mestu v dan 2. julija 1884. l.)

(Dalje.)

Nekatere ugodne utise sem dobil pri svojem nadzorovanji. Najugodnejši je bil pri ogledovanji šolskih vrtov. V svoje veliko veselje sem opazil, da ima v tem okraji večina šol svoje vrte, mej katerimi so nekateri v prav lepem redu in dovolj okusno osnovani. Drevesnica je poglavitni del šolskega vrta, in te so večinoma v redu, na posameznih šolah kaj hvalevredno gleštane. To je dokaz, da je bil učitelj v tej zadevi priden, da ima veselje do umne, dejanske sadjereje. O tem je sevéda težje prepričati se, ali so se

tudi učenci urili v sadjereji in vodili na šolski vrt. Pa nadejam se, da se je tudi to storilo, kajti šolski vrt ne izpolnjuje že popolnoma svoje naloge, ako učenci ne vidijo, kako učitelj na šolskem vrtu dela, in ako vsaj nekaj večjih otrok ne cepi in ne redi sadnega drevja. — Pri svojem nadzorovanji sem tudi poizvedoval, kako so šolske občine sestavljene, ter v tej zadevi naletel na nekatere nedostatke, katere sem predložil slavnemu c. kr. okrajnemu šolskemu svétu, ki ima po postavi pravico in dolžnost, šolske občine urejati. Niso še vse šolske občine ugodno, t. j. za pravilno in redno hojo v šolo sestavljene. Učiteljeva dolžnost je tudi po potu krajnega šolskega svéta na to delati, da c. kr. okrajni šolski svét občino tako uredí, kakor to najbolj ugaja šolskim otrokom. Tù in tam morebiti kaže, kakšno vas ali posamezno hišo izšolati in drugam všolati, ali pa drugo vas in hišo všolati. Take in enake zadeve naj se dobro preudarjajo zlasti, kadar se kje stavi nova, ali razširjuje stara šola.

Šolska poslopja so večinoma dobra, nekaj jih je celó v prav dobrem stanji. Nekaj občin je pa obžalovanja vrednih, ko nimajo še lastnega šolskega poslopja, n. pr. Šmihel pri Novem mestu, Toplice. Šolske sobe so tù pa tam prav snažne in čedne; za snaženje mora skrbeti krajni šolski svét, ali pa naj se učitelju za to primerno odškodova. Neprijetno je in celó zdravju škodljivo, ako so šolske sobe nesnažne, ako so okna zamazana, steklene plošče že skoro slepe in vse pajčevnato. V tako sobo pride premalo svetlobe, kar očém jako škoduje. Radi tega naj se na šolska okna nikakor ne postavljajo cvetice.

Šolska oprava je v obče v redu. Le klopí sem našel tudi v nekaterih novih šolah slabe. Za shranjevanje učil in družih šolskih rečí mora imeti vsak razred svojo omaro, in sicer veliko, da spravi vsa učila vanjo, kadar jih ne rabi. Našel sem pa šole brez omare, ali pa je bila omara tako majhna, da $\frac{1}{4}$ vseh učil komaj v omaro gre.

Table so po nekaterih šolah prav slabe; tudi sem naletel na razrede z eno samo tablo. Vsak razred mora imeti dvoje tabel, na eno se navadno računani ali kaj drugega piše; druga boljša (morebiti platnena) naj služi za lepopisje.

Šolarske knjižnice imajo nekatere šole, pa niso povsodi v lepem redu. Dolžnost slehernega šolskega voditelja je, da preskrbí šoli s pomočjo krajnega šolskega svéta šolarsko knjižnico. Pomnožé se te knjižnice najboljše z izvrstnimi spisi za mladost, katere izdajajo naši boljši pisatelji in založniki. Vsaka šola bi morala imeti „Vrteca“ in bi morala biti ud „družbe sv. Mohora“. Posamezne številke „Vrtca“ naj mej letom samo naj izvrstnejši učenci beró; pridnejšim se posojuje, kadar je ves letnik trdno zvezan. Umé se, da morejo biti vse knjige dobro in trdno vezane, in da se morajo tudi izposojevati učencem, morebiti tudi odraslim ljudem. Po obstoječem ukazu je pa učiteljeva dolžnost, da vsako knjigo prej sam prebere, predno jo vzprejme v šolarsko knjižnico, in da to zapiše na prečitano knjižico. Na večrazredni šoli si to delo učitelji mej soboj razdelé. — Z uradnimi spisi sem primeroma še najzadovoljniji, kajti našel sem na vseh šolah skoro vse predpisane uradne knjige in knjižice.

Pri šolski matici (matriki) sem sim ter tje pogrešal vkupnega pregleda in pri tedniku se tudi nikod ni vjemala napisana tvarina s tem, kar so otroci znali. V tedniku naj se pač učitelj nikar ne baha; kaj mu le koristi, ako zapiše v tednik kaj tacega, kar ni poučeval. Vsaj se ni težko prepričati, ali učitelj resnico vanj piše, ali ne. Tednik naj piše učitelj v učnem jeziku, ne pa v drugem. Drugače sicer ni nepostavno, ali smešno se zdí človeku, če bere v tedniku prav slabe slovenske šole pri zemljepisu „Die sprachlichen Verhältnisse Böhmens“, ko morebiti otroci ne vedó, ali je Ljubljana ali Dunaj glavno mesto Kranjske, kakor sem naletel na drugi slabi šoli. V tednik pisati same številke straní in beril — tudi ne gré.

Hoja v šolo je po šolah tega okraja nekoliko redna; naravnost redne ali prav redne je nikakor ne morem imenovati; čisto neredne pa tudi ne, kajti praznih šol nisem skoro nikjer našel, pa tudi prenapolnjenih ne. Da otroci radi v šolo hodijo, lahko učitelj sam največ stori. K izvrstnemu učitelju hodijo otroci že sami radi v šolo; sicer pa naj učitelj otroke same radi slabe hoje v šolo opominja, svari in kaznuje. Ako on nič ne opravi, stori naj to krajni šolski svet gledé starišev; in ako tudi to ničesar ne izdá, treba je sevéda uporne stariše predlagati c. kr. okrajnemu šolskemu svétu v kaznovanje. Navadno začénjajo otroci s 7. letom v šolo hoditi, kar je v obče naravno, še dosta pravilno in na Kranjskem tudi ne naravnost zoper naše deželne šolske postave. Malo je otrok, ki so že s 6. letom toliko razviti, duševno in telesno, in tako blizo šole, da začénjajo že s tem letom v šolo hoditi. Zoper to pa, da otroci pridejo še le z 8. letom prvokrat v šolo, mora se pa učitelj na vsak način upirati. Morebiti naj bi to sredstvo uporabljeval, da reče starišem, čim kasneje v šolo pride, tem dalje bode moral po dovršenem 12. letu v šolo hoditi. Ako bi to potem tudi učitelj dejansko vpeljal, ne bi grešil ravno zoper postavo, zlasti ne zoper popravljeno državno šolsko postavo (s 14. maja 1869 in z 2. maja 1883. l.). Vsaj se pa taki otroci v 4 letih tudi dovolj naučiti ne morejo, kar postava zahteva; torej se že s tega stališča otroka lahko sili, da v 13. letu vsaj po zimi še hodi v šolo. Pri izboljššanji hoje v šolo bi krajnim šolskim svétom po postavi pripadala prav velika naloga, toda skoro vso mora učitelj sam nositi, in to iz naravnih vzrokov, ki se ne dajo lahko predrugáčiti. Sicer je pa večkrat v korist šoli in učitelju, da poglavitne zadeve krajnega šolskega svéta opravlja učitelj sam. Krajni šolski svet mora imeti prav izvrstnega načelnika, da šoli koristi, ali pa mora biti učitelj posebno moder in prebrisan, da ude krajnega šolskega svéta vé šoli naklanjati. — Redno hojo v šolo pospešujejo: 1) stariši, 2) učitelj, 3) krajni šolski svet in 4) c. kr. okrajni šolski svet. Ta zadnja instanca ima sicer največjo veljavo, ker lahko kaznuje, vendar bi jaz mislil, da naj c. kr. okrajni šolski svet kaznuje edino le uporne (renitente) stariše, ki iz gole nemarnosti ali sovraštva do šole in učitelja otrók v šolo ne pošiljajo. Toda v teh slučajih, in kjer trpi ugled učiteljev ali krajnega šolskega svéta, morajo biti stariši kaznovani, zlasti ako se prej dejansko ne spokoré in oproščenja ne prosijo. Zakaj pameten učitelj, ki želí edino le otroku dobro, ne smé biti moralično premagan od upornih starišev.

V zadevah krajnega šolskega svéta moram še opomniti, da na njegovo delovanje učitelji vse premalo pazijo. Nekateri krajni šolski svéti imajo komaj 2 seji v letu, nekateri eno samo, drugi še celó nobene ne. Pripetilo se mi je celó, da učitelj ni vedel, kdo je predsednik krajnega šolskega svéta, kdo domači šolski nadzornik. — Učitelj mora na vsak način delati na to, da ima krajni šolski svet vsaj dve seji v letu: pri eni se sestavlja proračun za prihodnje leto, da se predloží potem v potrjenje c. kr. okrajnemu šolskemu svétu, pri drugi pa predloží predsednik račun za minolo leto najprvo krajnemu šolskemu svétu, in ko ga ta odobrí, predloží se še na omenjeno višje mesto v potrjenje. Kadar se sestavlja proračun, mora učitelj predlagati in toplo priporočati, da se poleg drugih potrebnih zneskov dovoli nekaj tudi za uboge učence (za knjige, pisanke itd.) in za šolarsko knjižnico. Ako se bodo možje protivili, razodenite jim, da se za stvarne šolske potrebščine v Novomeškem okraji prav malo porabi, kakor sem posnel iz letnih računov, poslanih od krajnih šolskih svétov v potrjenje; navadno se izdá 50—100 gld. Neki krajni šolski svet je pa lansko leto porabil samo 15 gld., reci: petnajst gld. Zdaj naj še kdo reče, da je šola draga! Sicer pa ta šola tudi dosta vredna ni! Važno besedo izpregovorim pa namreč o šolskih knjigah. Ta točka bi morala biti posebej na dnevnem redu denašnje skupščine. Ker je pa že lanska konferencija o tem sklepala in

ker po najnovejših določbah (postavnih) to spada v delokrog slavnega c. kr. deželnega šolskega sveta, zato se mi je odveč zdelo, da bi se pri obširnem programu še o tej točki razgovarjali. Pa kaj hočemo le zbirati pri naših šolskih knjigah? Vsaj jih nimamo na izbiri! Rabiti moramo te, ki se dobé v c. kr. šolski zalogi. Pa so to tudi dobre knjige, toliko berila, kakor računice. Le pri abecednikih bi utegnila konferencija drugačnih misli biti, in bi se nekateri izjavili za Praprotnikov, drugi za Razinger-Žumer-jev abecednik, mesto Miklošičeve začetnice. Na teh šolah se je lani rabil Razinger-Žumer-jev abecednik. Tako lahko ostane še eno leto. Ako pa dá slavni c. kr. deželni šolski svet Praprotnikovemu abecedniku prednost, bilo bi to gotovo tudi učiteljem tega okraja po volji, kajti Praprotnikov abecednik skoro vse druge presega. Nasproti pa moram trditi, da mi pa Miklošičeva začetnica s prvim berilom posebno ugaja za nižjo skupino (1. in 2. oddelek) razdeljenih enorazrednih šol, za katero se mi zdí abecednik premajhen, Drugo berilo pa pretežko. Vse to sem, toda le mimo gredé, omeniti hotel. Pri tej točki moram marveč poudarjati, da so nekatere šole premalo preskrbljene s knjigami. Berila že še imajo šole, če tudi marsikatera dvorazrednica nima še Tretjega berila. (Dalje prih.)

K n j i ž e v s t v o .

— **Opis Krškega okrajnega glavarstva** v zemljepisnem in zgodovinskem obziru. Z načrtom Krškega mesta in zemljevidom Krškega okrajnega glavarstva. Sodelovanjem šolskih voditeljev v okraji izdal in založil Iv. Lapajne. — O tem „Opisu“, ki se je tiskal v „Tov.“ in izišel v posebni knjižici, ni nam treba obširno govoriti, ker je vsebina že znana čast. bralcem „Tov.“. Omenjati ga pa moramo radi tega, ker ima v prilogi ličen zemljevid Krškega glavarstva in načrte Krškega in Kostanjeviškega mesta ter Mokronoškega in Radeškega trga. To knjižico prav živo priporočamo sploh gg. učiteljem, posebno pa vsem v omenjenem okraji. Obžalujemo pa tudi, da se je našel celó učitelj (Ravnikar) s Krškega, ki v „Slovincu“ knjižico in pisatelja prav nespodobno in, rekli bi, strastno obira. Vsa ta kritika je neumestna in prav za „ne bodi ga treba“; pa je tudi zlovoljna, ker kritikar kritikuje to, kar še ne pozná. Ako bi bil on imel pošten namen, opozoril bi bil lahko na male pomote, ki so se vrinile, prej že, ko se je „Opis“ v „Tov.“ tiskal. Pa njemu menda ni bilo toliko za stvar, ampak iskal je le ugodne prilike, da se je nekako maščeval nad g. pisateljem. Tako ravnanje ni po tovarško, in ni na čast učiteljskemu stanu.

— **Maša za troglasni možki, ženski all mešani zbor** sè spremljavo orgel (ad libitum). V spomin shoda prijateljev prave cerkvene glasbe na sv. Gori pri Gorici v dan 17. maja 1883. l., uglasbil in prečastitemu gosp. Blažu Gerči udano poklonil Danilo Fajgelj, op. 12. Cena 54 kr. Založil skladatelj v Tominu. To je naslov najnovejšemu delu našega rojaka tovariša, glasbenega strokovnjaka. Užé to, da je g. Fajgelj strog Ceciljanec, potem povod k tej skladbi ter dedikacija kaže na značaj in vsebino tega duhovitega mojsterskega dela, ki odgovarja vsem načelom pravilne harmonizacije, lepemu cerkvenemu slogu, naravnemu razvoju glasov in celotno uglasbeni sestavi, tako da moramo skladatelju čestitati na tem delu, zloženem po vzoru najboljših cerkvenih komponistov, kakor so Witt, Greith, Ett in dr. — Komur se je cerkveno-glasbeni slog priljubil, gotovo bode z veseljem posegel po tej latinski maši, ki se vé da zahteva uže nekoliko večših pevcev, kajti brez točne izpeljave posameznih „partov“ si pač noben orglavec ne bode upal poprijeti se tega dela, kakor družih jednacij ne. Da se ta maša poje na 3 načine, to ji daje še posebno prednost, in vstreženo bode zlasti onim korom, kjer oskrbujejo petje zgolj možki. Naj bi vse cerkve podpirale našega nadarjenega skladatelja in si pri njem naročile ta po notranji in vnanji obliki odlikujoči se mašni napev.

D o p i s i .

S Hrastnika. (Prošnja.) V uradni učiteljski konferenciji v dan 3. avgusta 1883. l., ki so jo imeli učitelji iz Laškega okraja in Celjske okolice, stavil in vzprejel se je predlog, da

bi se petje v ljudski šoli bolje gojilo, pa tudi strinjalo z zakonom z 8. junija 1883. l. V ta namen naj bi se sestavila zbirka šolskih pesni, v kateri bi se nahajale naj lepše slovenske — národne in cerkvene — in tudi primerno število nemških pesni z napevi. V imenu izvoljenega odbora, ki je to nalogo prevzel, podpisani gg. tovariše prosí, naj bi take pesni, katere se rade pojó, zbirali in poslali gosp. Jak. Lopanu, nadučitelju v Celji, in sicer do 14. avgusta t. l. Več ko bode lepih pesni, lepše se bode izvrševala ta misel.

Za odbor: Karol Valentinčič, nadučitelj.

Iz Črnomlja. Za šolski okraj Črnomeljski vršila se bode okr. učiteljska konferencija v dan 13. avgusta t. l. na Vinici z naslednjim dnevnim redom: 1. Predsednik pričnè zborovanje in imenuje svojega namestnika. — 2. Volitev dveh zapisnikarjev. — 3. Opazke c. kr. okr. šol. nadzornika, — 4. Vpljiv učiteljevega temperamenta na šolsko mladino. (Poročali bodo gg.: France Šetina. učitelj v Črnomelji, Andrej Šest, nadučitelj v Metliki in Janez Bantan, nadučitelj v Dragatušu.) — 5. Samostalni predlogi. — 6. Poročilo o okrajni knjižnici in volitev novega odbora. — 7. Volitev stalnega odbora. — 8. Volitev poslanca v deželno učiteljsko konferencijo. — 9. Predavanje potovalnega učitelja gospoda Pirc-a.

Iz Logaškega okraja, v dan 15. julija t. l. Pričakoval sem z gotovostjo, da Vam o naši konferenciji Vaš navadni dopisnik poroča, ker se pa to do zdaj ni zgodilo, poročam o njej jaz nekako »post festum«. — Učiteljska konferencija bila je letos v Dolenjem Logatci v novem, krasnem šolskem poslopji. Predsednik otvori zborovanje s kratkim slovenskim govorom, ter imenuje svojim namestnikom Dolenje-Logaškega nadučitelja g. Ribnikar-ja. Konstatira potem, da se je učiteljstvo skoro v polnem številu snidelo, izvzemši g. Kleč-a, kateri je moral zaradi bolezní izostati. Spominja se tudi nekoliko dni pred konferencijo umrlega g. Žorža, čegar smrt smo stoprav šé-le ta dan zvedeli. Ranjki služboval je na Primorskem, ter zadnja leta v Idriji. V njem izgubimo vseskozi kolegijalnega, ljubeznjivega prijatelja, Idrija pak spretno učiteljsko moč. Umril je po kratki bolezni v najlepši moževi dobi. Naj mu bode zemljica lahka! Zapisnikarjem izvolita se potem g. Krnec in gospodičina Arigler.

Gospod predsednik poroča na to v dolgem nemškem govoru o opazkah, katere je pri nadzorovanji šol imel priliko opaziti. O uspehih, disciplini, sploh o didaktično-pedagogičnem položaji tukajšnjih šol izrazi se po vsem povoljno. Tudi hoja v šolo se od leta do leta izboljšuje, tako, da se lahko nadejamo, da pri prihodnjem ljudskem popisu Kranjska ne bode več tako sramotilno štela visoki % branja in pisanja nezmožnih prebivalcev. Tudi v tekočem letu se je ena eno-razrednica razširila v dvorazrednico, akoravno pogreša še druge učiteljske moči. Edino poročilo, ki je bilo na dnevnem redu, namreč: Kako naj se učitelj nadalje izobrazuje, oddal je stalni odbor gg. Benediktu in Turku, katera sta svojo nalogo povsem povoljno rešila. Prvi je v svojem jedrnatem govoru navedel najvažnejše točke, katere vodijo do nadaljnega izobraževanja, dokazovaje ob enem potrebo takega nadaljnega izobraževanja, a drugi je v daljšem razpravljanji dokazal, da je to stvar dobro preudaril in se potrudil, svojo nalogo vestno izvršiti. — Razun tega poročila izdelali so se tudi nekoji prostovoljno in to z ozirom na deželno konferencijo. Tako je gospod Bartelj nasvetoval, kako naj se počitnice uredijo. Njegovi nasvéti so sledeči: 1. Velike počitnice naj trajajo 2 meseca. 2. Cesarjevičev in cesaričin godovni dan naj bode postavno prost. Tako je tudi pred nekaj časom sklenil deželni šolski svèt Niže-Avstrijski. Zakaj ga ne bi v tem posnemali? 3. O pustu naj bode prosto namesto ponedeljka in torka, torek in sredo. 4. Namesto velikonočne srede naj bode sredo po veliki noči prosta. 5. O binškoštih namesto sabote naj bode sredo prosta. 6. Otroci iz tistih vasi, v katerih je kak semenj, naj bodo šole prosti. Vse te predloge podpiral je g. predlagatelj z temeljitimi razlogi. — G. Benedek slika na to v svojem s pohvalo vzprejetem govoru stanovanja nekaterih nadučiteljev, ter nasvetuje resolucijo, da naj se naprosijo dotične oblasti, da preskrbé nadučiteljem primerna stanovanja. G. okrajni glavar grof Pace, kateri nas je tudi počastil s svojo navzočnostjo in kateri je v tem kratkem času svojega tukajšnjega bivanja dokazal, da je vnet prijatelj šole in napredka, obljubi, da bode, ako užé kako stanovanje ne zadostuje postavnim tirjatvam, vse potrebno ukrenil, oziraje se pa na merodajne okoliščine. — Dve poročili pa je stalni odbor odvrigel, ker v dotičnih predlogih nam oni gospod, kateri je poročili stalnemu odboru v pregled poslal, ni mislil nič novega nasvetovati. Stalnemu odboru smo za to popolnoma hvaležni, da nas je obvaroval potrate časa. Omenim le še toliko, da naj dotični gospod to ne pripisuje nikakoršni animoziteti do njegove osebe. — Vsekako zanimljiva pak je bila volitev dveh zastopnikov v deželno konferencijo. Neko posebnost imajo skupščine Logaškega okraja, to namreč, da se vsakokrat, kadar so kake važne volitve na dnevnem redu, duhovi razburijo. In zakaj to? vsaj prejšnja leta ni bilo tega! Razpor pričel se je tistega dné, ko so jeli gg. učitelji

iz Idrije z nami voliti. Kdo jim je dal volilno pravico in kako so si jo priborili, mi ni znano in slednjič ste ti vprašani le bolj sekundarne važnosti. A važneje je pa vprašanje, katero se nam pri vsaki volitvi z novega vriva. Stoji li volilno pravo gg. Idrijskih učiteljev in učiteljic na pravični podlogi, je-li ono opravičeno? Dosti učinkov govori »pro«, a dosti bi si jih dalo tudi »contra« navesti. Tako n. pr. volijo gg. Idrijski učitelji z nami knjižnični odbor, akoravno nič ne plačujejo za našo knjižnico, ker imajo v Idriji svojo. Knjižnico vzdržujemo edino le mi, ona je torej le naša lastnina, torej bi bilo tudi popolnoma opravičeno, da bi si zanjo sami svoj odbor volili. — In potem, kaj pa okrajni šolski svèt? Njegova moč do Idrijske šole je jako omejena. On nima pravice ondotne učitelje začasno nastavljeni, ali jih kako ustrahovati i. t. d. Edino le šolske zamude pregleduje, ter dotične stariše kaznuje. Okrajni šolski svèt je torej nasproti Idrijskemu učiteljstvu popolnoma pasiven in le nasproti šoli nekoliko, a to le nekoliko, aktiven. In vender ima ondotno učiteljstvo tudi za okrajni šolski svèt volilno pravico, ter nas majorizuje in voli vanj zastopnike, kateri niso našega mišljenja. Opozorjem le na to, kako se je pred 2 leti godilo, ko smo se le sreči imeli zahvaliti, da smo si vnanji učitelji vsaj jednega zastopnika po volilnem boji priborili. Skrajni čas je, da se to sitno vprašanje reši, da bode enkrat za vselej konec polemizovanja in neljubih opazek. Ako se dokaže, da gg. Idrijskim učiteljem, katere sicer osobno zelo cenimo ter tudi iz srca želimo, ž njimi lepo po bratovsko živeti, volilna pravica postavno gré, potem jim jo ne bode nihče odrekal; dokler pa tega dokaza ne dobimo, toliko časa se mi vnanji učitelji čutimo v svojih pravicah omejeni in prikrajšani.

V deželno konferencijo sta izvoljena gg. Dermelj in Božič. Prvi z veliko večino glasov, drugi pri ožji volitvi. Stalni in knjižnični odbor potrđita se z aklamacijo tudi za prihodnje leto. Knjižnica preselila se je lansko leto iz Loza v Dolenji Logatec, kjer jo je g. Ribnikar z nova uredil, za kar mu g. predsednik izraža svoje priznanje.

Gospod okrajni glavar grof Pace opozarja nas v svojem v srca segajočem govoru na dva važna stebra, katera ne bi smel dandanes nikdo v nemar puščati. Prvi je red, drugi gojitev idealov o našem času, ko povsod slepi materijalizem na dan sili. — G. nadzornik potem zaključí skupščino s trikratnimi »živijo-klici« na presvetlega cesarja, na kar se zapoje cesarska pesem. — Mej konferencijo došli so trije telegrami: prvi od Dolenje-Logaškega župana g. Muleja, druga dva pa od ravno tisti dan zborujočih tovarišev iz Novomeškega in Postojnskega okraja. Pri obedu vršila se je napolnica za napolnico, vmes pa so se prepevale milodoneče slovenske pesni, in le prekmalu smo morali iti vsaksebi.

X.

Iz Logaškega okraja, v dan 20. julija t. l. Letošnje šolsko leto se bo v našem okraji končalo dné 31. julija. Mestne šole imajo že većinomoma prosto, le učitelj na deželi se mora pri 26 stop. vročine truditi do konca meseca, da zadosti zahtevam višjih oblasti. Ali pa so morebiti kmetski otroci kaj na boljem, ker jim je treba 15 dni več v šolo hoditi? Neprijetno vsaj je za učitelja, kakor za učence, da morajo tako vročino in soparico prenašati, kakoršna je bila ravno zadnje dni. Mučno pa je že v taciš šolskih sobah, v katere je cel dan ali pa saj popoldan solnce uprto, in katere so majhne in zaduhle. Nezdravo je tedaj, v takej soparici poučevati, oziroma poslušati. Tudi v pedagogičnem oziru bi se dalo pri tej točki govoriti. Če pride otrok v šolo, je truden, zaspan in len, tedaj mu to, kar sliši, ni dosti mar. Meseca julija ima pa kmet največ dela, pride košnja, žetev in dr. On ne gleda toliko na moči, s katerimi bi prej opravil, ampak le pazi na to, kako bi poljske sadeže ceneje domov spravil. In kdo mu bode zameril, če k delu svojega nekoliko odraslega otroka sili. Šolsko obiskovanje v tem času pač ne more biti dobro, ker kmet svojega 10 — 12 letnega otroka raje domá pridrži in v najslabšem slučaju tudi raje kazen plača. Saj mu odrasli otrok pri delu najmanj toliko zaleže, kolikor kazen znaša (navadno 50 kr. do 1 gl.)

Napačno bi tedaj ne bilo, ko bi višje šolske oblasti naše šesttedenske počitnice raztegnile na dva meseca.

Učitelji in otroci v mestu, kjer so srednje šole, že uživajo to dobroto, naj bi se to storiló tudi za one na deželi.

Mestni učitelj in oni iz dežele imata enak učni smoter, od obeh se enak znanje zahteva in vender je prvi za pol meseca pred drugim na boljem.

Morebiti bi šola mej kmetskim ljudstvom več prijateljev pridobila, ko bi se počitnice podaljšale. Kmet je vedno nevoljen, če se otrok sè silo v šolo tira, posebno takrat, ko je polno dela domá. V drugem slučaju bi pa sprevidel, da mu gré šola na roko. Ona bi mu dala v tistem času, ko mu je najbolj trda za delavne moči, otroke na dom, da jih po svoji previdnosti pri delu porabi.

V tem smislu se je stavil tudi pri naši okr. učit. konferenci predlog, o katerem bi bilo zeleti, da bi se v blagor učiteljstva in šolske mladine, kakor tudi v zadovoljnost ljudstva uresničil.

—*ik.*

Iz Idrije. 26. junija t. l. je V. učitelj na tukajšnji c. k. rudniški šoli, gospod Leopold Žorž, po kratki boleznii mirno v Gospodu zaspal, in ga je v 28. dan junija t. l. na tukajšnje pokopališče spremljala šolska mladina, domači in sosednji učitelji in učiteljice, vsi c. k. uradniki in obilno občinstva. Pokojnik je bil 3. oktobra 1853. l. rojen v Idriji, kjer je ljudsko šolo dovršil, potem spodnjo gimnazijo v Ljubljani, v V. šolo je v Gorici hodil, potem pa je stopil v tamošnjo pripravnico, katero je 1877. l. v Kopru dovršil, in od novembra tega leta je služboval na enorazrednici v Merniku na Goriškem. Meseca aprila 1880. l. je prišel kot začasni učitelj na c. k. rudniško šolo v Idrijo, kjer je bil meseca avgusta 1881. l. za trdno nastavljen. V nedeljo v 22. dan junija t. l. je prišel še k navadni šolarski maši, in se je hotel ta dan še slovesne procesije udeležiti, ker pa se je že slabega čutil, je šel še pred procesijo domov in se vlegel, ter ni več vstal, kajti v 26. dan junija popoldan ob pol šestih je plučna bolezen nit njegovega mladega življenja prestrigla. Zapustil je nepreskrbljena petletna dvojčka, ker žena, oziroma mati, mu je umrla meseca aprila 1883. l. Naj mu bode zemljica lahka!

Iz Ljubljanske okolice. Učiteljska skupščina tega okraja vršila se je letos dné 16. julija v šolskem poslopji Šišenskem. Zborovanja udeležili so se vsi učitelji izvzemši dveh, ki sta po svojo odsotnost pravočasno naznanila. Točno ob 10. uri otvori g. nadzornik Levstik zborovanje, pozdravljajoč zbrano učiteljstvo in proseč učitelje, da naj sledé obravnavanji pazno. Namestnikom izvoli si g. Borštnika — Šmarje, zapisnikarjem pa se volita po vskliku gospoda Bajec — Brezovica in Galle — Št. Jakob.

Prišel je na to gosp. Ušeničnik — Šiška — praktično kazati, kako bi se razvil učencem družega razreda pojem pridevnika po najložjem potu, upotrebljajoč pri tem kako berilo. Praktični ta poskus je trajal skoro jedno uro, in ker je baš po končanem tem delu vstopil gosp. okr. glavar, kot predsednik okr. šolsk. svétu v dvorano, ter pozdravil zbor v svojem imenu, ni se udeležil nihče debate, dasiravno bi jo bili v interesu stvari same prav želeli. Opazka nadzornikova, da naj bi pri slovniskem pouku upotrebovali nazorni nauk kot sredstvo v dosego slovniskega smotra, je eno in isto, kar Bachmann v svoji knjigi »Wort u. Satzlehre poudarja.« (Le-to knjigo pripočal bi gospodom tovarišem prav toplo; vsaj nam ravno pri tem popolno abstraktnem predmetu manjka v slovenščini pisane metodične knjige. Bachmann-ova knjiga pa je še tem bolj pripočila vredna, ker jo je spisal kot veščak v ljudskem šolstvu.)

Temu sledilo je poročilo nadzornikovo. Le-tó je bilo kronologično, statistično in poučno. Pri prvem oddelku spominjal se je gosp. nadzornik lepih svečanostnih dní minulega leta. Opomni, da je Njihovo Veličanstvo, vozeče se iz Ljubljane v Kamnik, blagovolilo na Ježici nagovoriti nekatere zmed učiteljev, ki so se mu tam poklonili. Nadalje navaja, da se je dné 12. sept. m. l. z gospodom Papler-jem poklonil gosp. dež. predsedniku baronu Winkler-ju, proseč ga, da naj blagovoljno vzame na znanje čestitko učiteljev Ljubljanske okolice na veselem dogodku v cesarski družini, ki se nam je javil z Dunaja dné 1. sept. m. l. — Dné 31. marcija poklonila sta se z gosp. Adamič-em gosp. c. kr. vladnemu svetniku baronu Wurzbach-u, ki je takrat odložil posel okr. glavarja. Gosp. Wurzbach je pozneje v posebnem pismu izjavil učiteljem svojo zahvalo sè zagotovilom, da hoče gospode učitelje vedno v dobrem spominu ohraniti. Gospod nadzornik poklonil se je pozneje tudi novoimenovanemu c. kr. okr. glavarju gosp. Mahkott-u. Toliko o okrajni kroniki!

Naš okraj šteje sedaj 24 šol in 3 šole za silo. Od prvih jih je 16 jednorazrednic, 7 dvo-razrednic in 1 štirirazrednica. Celodnevni pouk imelo je 2 dvorazrednic in pa štirirazrednica Vrhniška v 3. in 4. razredu. Okraj šteje 30 učiteljev, 4 učiteljice in 3 učitelje za silo. Za šolo godnih otrok je bilo 5581, šolo obiskovalo pa jih je 4559. V ponavljavno šolo vpisanih je bilo 1316 učencev, šolo obiskovalo jih je 1068. 250 učencev obiskovalo je šole za silo. V občé je obiskovalo 78% učencev šolo, tako, da je pripadalo vsakemu učitelju po črez po 128 učencev. Na vseh šolah poučevalo se je v vseh predmetih razven telovadbe in ročnih del. Prva odpadla je tam, kjer ni za to prostora; v ročnih delih pa so se vezbale deklice na 11 šolah. Nemškega jezika učili so se učenci obligatno na Vrhniki, neobligatno pa v Št. Vidu (13 dečkov in 20 deklic), pri D. M. v Polji (17 dečkov in 20 deklic), v Šmartinem (2 deklici). — Šolska poslopja so v 7 krajih nezadostna, v 11 dobra in v 6 prav dobra. Zeleti bi bilo, da si pridobi tudi vsaka šola potrebnega zemljišča za šolski vrt. Šolsko obiskovanje je bilo na 5 šolah prav redno, na 11 redno in na 8 neredno.

Druge opomnje, tikajoč se posameznih šol, ki so tedaj didaktične hibe posameznikov, so bolj osobnega pomena, in zato naj opustim jih tù navajati.

O 4. točki: »Kateri so vzroki slabega šolskega obiskovanja v našem šolskem okraju, in kako bi se le-ti odpravili?« poročal je prav temeljito gosp. Črnè — Vrhnika. — Kot glavne vzroke navel je: 1. nevestnost kraj. šolsk. svétov; 2. popustljivost okr. šolskih svétov; 3. mlačnost učiteljev; 4. napačno razdelitev šolskih okrajev; 5. mržnjo ljudstva do šole.

Gosp. Krmavner-jev nasvet, gledé izbiranja knjig za prihodnje šolsko leto je bil, da naj se knjige določijo za 4 leta. Na deželi to itak ne gré, vsako leto menjavati knjige, ker stariši niti najpotrebnejih knjig ne kupujejo radi, veliko manj tedaj, da bi izdaval denar za knjige, ako stareji otrok še prvih popolno ni raztrgal. (Vzprejeto.)

Potem govoril je gosp. Pirc, popotni kmetijski učitelj za Kranjsko, delegiran po dež. šolsk. svetu, o šolskih vrtih, njihovi uravnavi in njihovem praktičnem pomenu. Govornik mej drugim omenja, da bi bilo treba popolne preustrojbe učnega črteža od 1876. leta, kajti le-ta hoče s kmetijskimi kurzi na ponavljavnih šolah imeti prave kmetijske šole. Važneje pa je za nas, da našemu konservativnemu kmetu pokažemo praktično, kar mu z teorijo itak dokazati ne moremo. Učitelji gledajo naj tedaj na to, da si prej ko mogoče pridobé lepih šolskih vrtov. Tudi za-se želí govornik vrta, da bi ga priredil vzglednim. Slednjič priporoča gospodom učiteljem, da naj se bavijo na deželi sè sadje-, zelenjado- in cvetlicorejo.

Odkrito moram izpovedati, da je vzbudil gosp. Pirc sè svojim taktim nastopom naše simpatije do njega osebe; še celo učitelji kmetijskega kurza 1882. l. opustili so svoje mržnje, dasiravno so se kazali vedno in povsod nespravljivim.

Po poročilu bukvarničnega odseka šteje učiteljska knjižnica letos 30 knjig prirastka. Dohodka je bilo gl. 134·64, stroškov pa gl. 45·91, tedaj preostanka v gotovini gl. 88·73. Za ta denar se nakupijo na predlog gosp. Podkrajšek-a sledeče knjige: 1. Jurčičevi zbrani spisi. (Vsi zvezki kar jih letos izide.) 2. »Narodna biblioteka« (Prvih 10 snopičev.) 3. Muzikalije »Glasbene Matice« kar jih je do sedaj izšlo s pristavkom, da ostane bukvarna tudi za nadalje ud tega društva. 4. Kehr: »Geschichte der Methodik des deutschen Volksschulunterrichtes«. 5. Lessings Werke, v 20 zvezkih z Cotta-jeve svetovne literature. Prav neljubo mi je zabelježiti, da so za predlog, da postane knjižnica ud »hrvatskega ped. knjiž. zbora« le 4 učitelji glasovali, dasiravno bi gosp. tovarišem ne prizadelo preveč truda, priučiti si hrvaščine v toliko, da bi brez velikih težkob brali omenjene knjige, in da so ravno s tem praznim izgovorom zavrgli omenjeni predlog.

Na predlog gosp. Punčaha omisli si bukvarna tudi: »Meth. Anleitung zum elementaren Gesangsunterrichte v. R. Weinwurm.« Poleg tega naročé se tudi časopisi prejšnjih let. Račune sta pregledala in odobrila gospoda Borštnik in Marn. V bukvarnični odsek voljeni so v priznanje njihovega vspešnega delovanja stari odborniki: Adamič (predsednik); Govekar, Gregorin, Krmavner in Podkrajšek. V stalni odbor so bili voljeni po listkih: Borštnik, Črne, Govekar, Gregorin, Krmavner. V deželno učiteljsko konferenco volilo se je po listkih. Izvoljena sta bila gosp. Govekar sè 15 glasovi absolutne in gosp. Papler sè 11 glasovi relativne večine. Ker nij nihče proti izidu volitve družega odposlanca govoril, ostalo je pri tej izvolitvi.

Posameznih predlogov došlo je čvetero. Gosp. Podkrajšek predlaga, da naj se vpelje alterniranje na večrazrednicah tega okraja, kjer poučujeta dva ali več učiteljev. Predlog svoj utemeljeval je izvrstno ter naglašal posebno vrednost alterniranja za one učitelje, ki imajo delati izpit učiteljske sposobnosti. Za predlog glasovali so vsi učitelji večrazrednic izvzemši gospode nadučitelje: Borštnika, Paplerja in Ušeničnika. Proti glasoval je tudi gosp. Stojec z Vrhnike, dasiravno je tam alterniranje že davno vpeljano. (Konsekvenca!) Za predlog niso glasovali vsi jednorazredničarji in učiteljice, brž ko ne zató, ker se nij dotikal njihovih interesov. Vendar je predlog propal z 11 glasovi večrazredničarjev proti vsemi drugimi, baš, ker si je gosp. predsednik stvar takó tolmačil, da naj glasujejo vsi, mej tem ko nekateri gospodje jednorazredničarji, misleč si, da jim za ta predlog ne pristojta pravica glasovanja, ravno zaradi tega za predlog glasovali niso.

Umevno ob sebi je tedaj, da je propal tudi drugi predlog istega gospoda, da naj si učitelji večrazrednic delé število ur v ponavljavnih šolah. Predlagalo se je: Sl. c. kr. okr. šolski svèt naj postavi regulativ, tikajoč se razmerja učnih ur za učitelje večrazrednic v ponavljavnih šolah?

Predlog gosp. Adamič-ev, da naj se v bodoče skrbi za to, da vsled malomarnosti kr. šolsk. svétov ne bodo po zimi prezebali učitelji in učenci v nezakurjenih šolskih sobah, se vzprejme, in naroča se sl. c. kr. okr. šolsk. svétu, da pri potrditvi proračunov na tanko določi vsoto za potrebno mero šolskih drv.

Predlog gosp. Črne-tov, da pošlje učiteljska skupščina Ljubljanske okolice peticijo do sl. dež. zbora Kranjskega za povišanje plač učiteljem večrazrednic, rekše za primerno stanarino, se vzprejme z modifikacijo, da se pri tem ozir jemlje tudi na druge učitelje. S to točko je bil končan oficijelen del konferencije. Gósp. predsednik zaključí zborovanje s trikratnim »slava«-klicem na presvitlega vladarja, kot prvega zaščitnika ljudskega šolstva.

Po pet ur trajajočem zborovanji prileglo se je slehernemu nekoliko duševnega smotra. Zato pa tudi nij nihče izostal od skupnega obeda, katerega nam je okusno pripravil gostilničar v Zgornej Šiški pri Žibertu.

Idem.

Iz Ljubljane. (Iz seje c. k. deželnega šolskega svéta za Kranjsko v 3. dan julija t. l.) Določijo se pravila zdravilstvu, kakó bi se po šolah odvrčevale nalezljive bolezni i. t. d. — Mestnemu magistratu v Ljubljani, ki hoče kupiti tako imenovano »stražnico« za zgradbo nove mestne šole, odgovarja se, da se »stražnica« ne more rabiti za tako zgradbo. — Ustanové se šolski okraji in enorazrednici v Rovi in na Homecu v Kameniškem okraji. — Določi se, da se ustanóvi nova šola v Hoheneggu na Kočevskem, da se razšíri šola v Dobu v Kameniškem okraji, in da se priredí šola v Vrhu v Črnomeljskem okraji. — Dvorazrednici na Brezovici poleg Ljubljane se dovoli poludnevni pouk. — Izključijo se trije učenci srednjih šol, in sicer dva mestno, eden pa splošno. — Dve učiteljski službi se nastaviti za trdno. — Rešijo se prošnje za petletnice, za nagrade in podpore.

— Šolsko leto na vseh tukajšnjih šolah se je 15. preteč. m. sklenilo. Prva in druga deška ljudska šola in mestna dekliška šola so imele ob 7. uri v Šent-Jakobski cerkvi vkupno sv. mašo, pri kateri so učenci peli mašno, zahvalno in cesarsko pesen. Potem so se v vsaki šoli delila šolska naznanila, pričala in letna poročila. — Ta dan je tudi deputacija mestnega učiteljstva dozdanjemu c. k. okrajnemu šolskemu nadzorniku v Ljubljani gospodu Leopoldu vitezu pl. Gariboldi-ju izročila lep »tableau« s fotografijami vseh mestnih učiteljev in učiteljic, zahvaljuje se mu pri njegovem odstopu za ljubeznjivo in nepristransko delovanje za časa njegovega osemletnega nadzorništva.

— V uršulinski samostan v Ljubljani so 27. preteč. m. (po popoludanski božji službi) javno slovesno vstopile štiri mlade gospodičine, namreč: Praprotnik Josipina, Žagar Ana (obe iz Ljubljane), Rihar Terezija (iz Polhovega Gradca) in Hörmer Eleonora (iz Ladis na Tirolskem). Prve tri so izprašane s preizkušnjo zrelosti kot učiteljice za ljudske šole in kot otročje vrtnice (učiteljice v otročjem vrtu, prve v Ljubljani) s slovenskim in nemškim učnim jezikom.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V Litijskem okraji: na enorazrednici pri sv. Lamprehtu s 400 gld. letne plače in s stanovanjem. — Na enorazrednici v Dolu s 400 gld. letne plače in s stanovanjem. — Tretjega učitelja v Šmartinu pri Litiji s 450 gld. letne plače in s stanovanjem. — Četrtega učitelja tudi ondukaj s 400 gld. letne plače in s stanovanjem. — Druzega učitelja na dvorazrednici na Vačah s 400 gld. letne plače. — Druzega učitelja na dvorazrednici v Velikem Gabru s 400 gld. letne plače in 36 gld. za stanovanje. — Druzega učitelja v Šent-Vidu pri Zatičini s 500 gld. letne plače in četrtega učitelja s 400 gld. letne plače. — Učitelja na enorazrednici na Polici s 400 gld. letne plače in s stanovanjem. Prošnje do 10. avgusta t. l. na okr. šolski svét v Litiji. — Na novoustanovljeni enorazrednici v Hoheneggu na Kočevskem s 450 gld. letne plače in s stanovanjem (za trdno, ali začasno) do 31. avg. t. l. — V Kranjskem okraji: na dvorazrednici na Trati nadučiteljeva služba s 500 gld. letne plače, s službeno doklado 50 gld. in s stanovanjem, in druga učit. služba s 400 gld. letne plače in s stanovanjem. — Na dvorazrednicah v Besnici s 400 gld. in v Goričah s 450 gld. in v Križah (pri Tržiči) s 400 gld. in s stanovanjem. Prošnje pri c. k. okrajnem šolskem svétu v Kranji do 28. avgusta t. l.

Spomin na Mozirje.

Blagorodnemu gospodu Josipu Lipoldu, starosti „Savinjskega Sokola“ itd., iz prilike blagoslovljenja Sokolske zastave 1. junija 1884. l. posvetila Ante Sochor in Ivan Gabršek. V Ljubljani, 1884. Natisnil in založil R. Milic. — Dobiva se v tiskarni R. Milica v Ljubljani iztis po 15 kr., po pošti 2 kr. več.